

Αρ. Πρωτ. 19/2020

Αθήνα, 11/08/2020

Σχόλια Green Tank επί των σχεδίων ΚΥΑ για τη θεσμοθέτηση και υλοποίηση 8 Σχεδίων Δράσης ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος

Το Green Tank συμμετέχει στη διαβούλευση επί των σχεδίων ΚΥΑ για τη θεσμοθέτηση και υλοποίηση 8 Σχεδίων Δράσης ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος καταθέτοντας οριζόντια σχόλια που αφορούν συνολικά στα σχέδια δράσης.

Η ολοκλήρωση της κατάρτισης και η διαβούλευση επί οκτώ νέων εθνικών σχεδίων δράσης ειδών και τύπων οικοτόπων, σε συνέχεια των δύο εθνικών (για τα είδη *Neophron percnopterus* (ασπροπάρης) και *Anser erythropus* (νανόχηνα)) και ενός περιφερειακού σχεδίου δράσης (για το είδος *Falco naumanni* (κιρκινέζι) στον Θεσσαλικό Κάμπο) που είχαν εγκριθεί το 2017, κρίνονται ως ιδιαίτερα θετικές εξελίξεις καθώς αφορούν σε:

- εφαρμογή των προβλέψεων της εθνικής νομοθεσίας και κυρίως του ν. 3937/2011 για τη βιοποικιλότητα,
- εφαρμογή των προβλέψεων της εθνικής στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα και δη του γενικού στόχου 2 «Διατήρηση του εθνικού φυσικού κεφαλαίου και αποκατάσταση των οικοσυστημάτων» και ειδικότερα των στόχων 2.1 «Διατήρηση ειδών και τύπων οικοτόπων στα Ελληνικά χερσαία των στόχων που αφορούν και θαλάσσια οικοσυστήματα με στόχο την αειφορία» και της δράσης» και 2.2. «Αποκατάσταση σημαντικών ειδών και τύπων οικοτόπων» καθώς και των δράσεων του πρώτου σχεδίου δράσης 2.1.6 «Εκπόνηση σχεδίων δράσης για σημαντικά είδη και τους οικοτόπους της χώρας με προτεραιότητα στα είδη με δυσμενές καθεστώς διατήρησης» και 2.2.1 «Εφαρμογή σχεδίων δράσης για τα σημαντικά είδη και τους οικοτόπους της χώρας- επιλογή και αξιοποίηση υφιστάμενων σχεδίων δράσης (π.χ. αποτελέσματα προγραμμάτων Life)»,
- συμμόρφωση της χώρας με τις ευρωπαϊκές υποχρεώσεις της που απορρέουν από τις οδηγίες για τη φύση (οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους και οδηγία 2009/147/ΕΚ για τα άγρια πτηνά) αλλά και διεθνείς συμβάσεις που επίσης αναγνωρίζουν ως προστατευόμενα αρκετά από τα είδη για τα οποία καταρτίστηκαν τα συγκεκριμένα σχέδια,
- αξιοποίηση πόρων που έχουν διατεθεί από το χρηματοδοτικό εργαλείο LIFE, ειδικά στις περιπτώσεις των έργων LIFE-IP 4 NATURA και LIFE EUROTURTLES, αλλά και άλλων έργων που έχουν υλοποιηθεί για τη διατήρηση των συγκεκριμένων ειδών,
- αξιοποίηση των ερευνών και της διαθέσιμης γνώσης που διαθέτει η επιστημονική κοινότητα της χώρας,
- συνεργασία ποικίλων υπηρεσιών, φορέων και οργανώσεων για την ολοκλήρωσή τους.

Θετικό επίσης κρίνεται ότι το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας έχει ήδη εξασφαλίσει την χρηματοδότηση των μέτρων και δράσεων που περιλαμβάνονται στα σχέδια των ΚΥΑ από διαφορετικές πηγές. Αντίστοιχα, θετικό κρίνεται ότι το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας ή/και ο ΟΦΥΠΕΚΑ αναλαμβάνουν σε όλες τις περιπτώσεις την ευθύνη της υλοποίησης, της παρακολούθησης και της εποπτείας των σχεδίων δράσης. Οι προβλέψεις αυτές διασφαλίζουν σε μεγάλο βαθμό την εφαρμογή τους.

Σημειώνουμε ότι η διαβούλευση έχει μεγαλύτερη αξία όταν είναι ανοιχτή, δηλαδή να μπορούν όλοι οι ενδιαφερόμενοι να έχουν πρόσβαση στις παρατηρήσεις και τις παρεμβάσεις όλων όσων συμμετέχουν στη δημόσια διαβούλευση. Το Υπουργείο θα πρέπει να εξετάσει την αναβάθμιση της ιστοσελίδας διαβουλεύσεων που διαθέτει ώστε να είναι εφικτή η ανοιχτή δημόσια διαβούλευση.

Παραθέτουμε τα ακόλουθα σχόλια επί των οκτώ σχεδίων δράσης,

- 1) **Δομή και περιεχόμενο σχεδίων δράσης:** Παρά τις προβλέψεις του άρθρου 1 του εκάστοτε σχεδίου ΚΥΑ, τα κείμενα που εγκρίνονται δεν αποτελούν πλήρη σχέδια δράσης. Αποτελούν κανονιστικές, ρυθμιστικές αποφάσεις που θεσπίζουν το πλαίσιο εφαρμογής επιλεγμένων μέτρων, τα οποία παρατίθενται σε δύο παραρτήματα, αναλυτικά και κωδικοποιημένα. Δεν περιέχουν σημαντικά στοιχεία που περιλαμβάνονται σε σχέδια δράσης, όπως πληροφορίες σχετικά με τα συγκεκριμένα είδη και τύπους οικοτόπους όπως είναι η βιολογία – οικολογία – εξάπλωσή τους, η κατάσταση διατήρησής τους, χάρτες εξάπλωσης, οι απειλές που αντιμετωπίζουν, οι εμπλεκόμενοι φορείς, ιεράρχηση των προκρινόμενων μέτρων, κοκ.

Η διαπίστωση αυτή προκαλεί εντύπωση, δεδομένου ότι οι πληροφορίες και τα στοιχεία αυτά προβλέπονται στο σχέδιο προδιαγραφών για τα σχέδια δράσης που έχει ετοιμάσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και είχε τεθεί σε διαβούλευση στις αρχές του 2019¹. Το σχέδιο αναμένεται να εγκριθεί και δημοσιοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα βάσει των προβλέψεων του ν. 3937/2011, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Συνεπώς, προκύπτει σαφής ασυνέπεια μεταξύ των σχεδίων ΚΥΑ που έχουν τεθεί σε διαβούλευση και του σχεδίου προδιαγραφών που είχε τεθεί σε διαβούλευση.

Μετά από διερευνητικά ερωτήματα, ενημερωθήκαμε ότι τα πλήρη κείμενα των σχεδίων δράσης σε εφαρμογή του προαναφερθέντος σχεδίου προδιαγραφών έχουν καταρτιστεί και είναι διαθέσιμα μέσω της ιστοσελίδας του έργου LIFE-IP 4 NATURA. Όμως, στο εισαγωγικό κείμενο της δημόσιας διαβούλευσης επί των 8 σχεδίων ΚΥΑ αναφέρεται ότι τα συγκεκριμένα κείμενα που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του έργου LIFE-IP 4 NATURA αποτελούν μελέτες βάσει των οποίων καταρτίστηκαν τα σχέδια ΚΥΑ.

Από τα παραπάνω προκύπτει το εξής: η δημόσια διαβούλευση αφορά σε κείμενα που δεν πληρούν τις προς έγκριση προδιαγραφές σχεδίων δράσης και τα κείμενα που φαίνεται να έχουν καταρτιστεί με βάση τις προδιαγραφές κατά το Υπουργείο Περιβάλλοντος δεν αποτελούν σχέδια δράσης. Παραδόξως, όλα τα κείμενα τιτλοφορούνται ως «σχέδια δράσης». Αν το παράδοξο αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι τα σχέδια ΚΥΑ περιλαμβάνουν μόνο τα μέτρα εκείνα τα οποία το ίδιο το ΥΠΕΝ αναλαμβάνει να υλοποιήσει κατά προτεραιότητα και για τα οποία έχει διασφαλιστεί η χρηματοδότηση, τότε αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί.

Ειδικότερα, προτείνεται:

- Στο τελικό κείμενο των προς έγκριση προδιαγραφών των σχεδίων δράσης, να ορίζεται πέρα από τη δομή και το περιεχόμενο των σχεδίων δράσης, το περιεχόμενο των αποφάσεων θεσμοθέτησης των σχεδίων δράσης. Με αυτόν τον τρόπο οι ΚΥΑ 1) θα εγκρίνουν το πλήρες κείμενο των σχεδίων δράσης και 2) θα θεσπίζουν το πλαίσιο

---

¹ Διαδικτυακός Τόπος Διαβουλεύσεων. «Καθορισμός των Προδιαγραφών και του Περιεχομένου των Σχεδίων Δράσης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του ν. 3937/2011(ΦΕΚ 60 Α)». <http://www.opengov.gr/minenv/?p=9859>

εφαρμογής τους περιλαμβάνοντας τις δράσεις και τα μέτρα εκείνα τα οποία κατά προτεραιότητα θα υλοποιήσει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

- Στις ΚΥΑ έγκρισης των σχεδίων δράσης, να προσαρτάται σε παράρτημα το πλήρες κείμενο των σχεδίων δράσης.

- 2) **Δημόσια διαθέσιμα και προσβάσιμα σχέδια δράσης:** Τα πλήρη κείμενα των μελετών / σχεδίων δράσης θα πρέπει να είναι δημόσια διαθέσιμα και εύκολα προσβάσιμα από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας τόσο στο στάδιο της δημόσιας διαβούλευσης όσο και μετά την έγκρισή τους.

Πέρα από τα προφανή οφέλη που αφορούν στην τεκμηρίωση των προς διαβούλευση και υλοποίηση πράξεων, της τήρησης των αρχών της διαφάνειας, κοκ, έχοντας τα πλήρη κείμενα δημόσια διαθέσιμα και προσβάσιμα², δίνεται η ευκαιρία να υλοποιηθούν δράσεις που θεωρούνται σημαντικές για τη διατήρηση ενός είδους ή ενός τύπου οικοτόπου που το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας δεν μπορεί να αναλάβει. Ως εκ τούτου στη συνέχεια το Υπουργείο Περιβάλλοντος μπορεί να κατευθύνει αναλόγως ευκαιρίες χρηματοδότησης (π.χ. από το Πράσινο Ταμείο, πόρους από το νέο ΕΣΠΑ, ή από άλλα χρηματοδοτικά εργαλεία όπως το LIFE, HORIZON2020) ή και να ενθαρρύνει ενδιαφερόμενους φορείς, όπως είναι ιδιώτες δωρητές, ερευνητικά ινστιτούτα και πανεπιστήμια, περιβαλλοντικές οργανώσεις, δεξαμενές σκέψης κοκ, που ενδιαφέρονται να υλοποιήσουν δράσεις για συγκεκριμένα είδη ή τύπους οικοτόπων.

Επιπλέον, με τα σχέδια δράσης δημόσια διαθέσιμα θα διευκολυνθεί η εφαρμογή τους, η παρακολούθηση και τελικά η αξιολόγηση τους.

- 3) **Πληρότητα κειμένων:** Τα κείμενα των μελετών/σχεδίων δράσης που έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του έργου LIFE-IP 4 NATURA δεν είναι πλήρη. Ειδικότερα από αρκετά σχέδια δράσης (π.χ. του αγριόγιδου των Βαλκανίων *Rupicapra rupicapra balcanica*, του λεπιδόπτερου *Parnassius apollo*, του βατράχου της Καρπάθου *Pelophylax cerigensis*) απουσιάζουν οι σελίδες και τα παραρτήματα εκείνα που αναφέρονται στον πίνακα περιεχομένων και που παρουσιάζουν αποτελέσματα εστιασμένων ή τοπικών διαβουλεύσεων που έχουν ολοκληρωθεί.

Εφόσον τα κείμενα τίθενται σε διαβούλευση και είναι δημόσια διαθέσιμα, κατ' εφαρμογή της αρχής της διαφάνειας θα πρέπει να είναι πλήρη με όλα τα κεφάλαια και τις σελίδες. Ειδικά το παράρτημα που αφορά στην τοπική διαβούλευση κρίνεται σημαντικό καθώς αναδεικνύει πτυχές που αφορούν στην αποδοχή, εφαρμογή και αποτελεσματικότητα των σχεδίων δράσης.

- 4) **Τεκμηρίωση μέτρων που περιλαμβάνονται στις ΚΥΑ των σχεδίων δράσης:** Από τη συγκριτική ανάγνωση των σχεδίων ΚΥΑ και των μελετών/σχεδίων δράσης, προκύπτουν διαφορές στα μέτρα που περιλαμβάνονται στις ΚΥΑ των σχεδίων δράσης και στις μελέτες χωρίς ωστόσο, να αιτιολογούνται. Ενδεικτικά, αναφέρονται οι δράσεις 3.1 «Συμπερίληψη των θέσεων των δύο βασικών πληθυσμών στην ΕΠΜ και στο ΠΔ», 3.2 «Συμπερίληψη των δράσεων του ΣΔ στα μέτρα και τις δράσεις του Σχεδίου Διαχείρισης για την Κάρπαθο» της μελέτης για

---

1) ² Ενδεικτικά, βλ. σχέδια δράσης για ευρωπαϊκά είδη της ορνιθοπανίδας: https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/wildbirds/action_plans/index_en.htm και για ευρωπαϊκά είδη πανίδας: https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/action_plans/index_en.htm και σχέδια δράσης που έχει συγκεντρώσει η Σύμβαση της Βόννης: <https://www.cms.int/en/documents/action-plans>.

τον βάτραχο της Καρπάθου και η δράση 2.1 «Εκπόνηση , έγκριση και εφαρμογή Σχεδίων Διαχείρισης για τις περιοχές αναπαραγωγής της *C. caretta*» που ιεραρχούνται ως υψηλής ή πολύ υψηλής προτεραιότητας αλλά δεν περιλαμβάνονται στο αντίστοιχο σχέδιο ΚΥΑ. Οι δράσεις αυτές εκτιμώνται ότι έχουν μηδενικό κόστος, αφορούν στο ίδιο το ΥΠΕΝ και το έργο των ΕΠΜ/ΠΔ/Σχεδίων Διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, που το ίδιο εποπτεύει και όμως δεν περιλαμβάνονται στα σχέδια ΚΥΑ.

Προτείνεται επί της αρχής, εφόσον ένα μέτρο στη μελέτη / σχέδιο δράσης ιεραρχείται ως υψηλής προτεραιότητας και σημασίας τότε όταν δεν συμπεριλαμβάνεται στο σχέδιο ΚΥΑ αυτό να τεκμηριώνεται σε ένα συνοδευτικό έγγραφο τεκμηρίωσης του σχεδίου ΚΥΑ.

Προτείνεται επί του συγκεκριμένου ότι τα θεσμικά μέτρα που συνδέουν την προστασία των ειδών και των οικοτόπων με τον καθορισμό των προστατευόμενων περιοχών να περιληφθούν στις τελικές ΚΥΑ, καθώς το παράθυρο υλοποίησης τους είναι περιορισμένο και αφορά στο έργο των ΕΠΜ/ΠΔ/Σχεδίων Διαχείρισης που έχει ήδη ξεκινήσει.

- 5) **Τυποποίηση σχεδίων δράσης:** Παρατηρούνται διαφοροποιήσεις ανάμεσα στα σχέδια δράσης, π.χ. ως προς τη διάρκεια τους (3τή ή 6ετή διάρκεια) ή στην ομαδοποίηση των μέτρων με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση στον αναγνώστη – ενδιαφερόμενο πολίτη ή φορέα.

Προτείνεται όλα τα σχέδια δράσης να έχουν 6ετη διάρκεια, ακόμα κι αν αυτή πρέπει να διαχωριστεί σε φάσεις εφαρμογής.

Προτείνεται, επίσης, να προβλεφθεί μία τυποποίηση των κατηγοριών ή τύπων μέτρων που περιλαμβάνονται σε κάθε σχέδιο δράσης (π.χ. θεσμικά μέτρα, διαχείριση και διατήρησης ενδιαιτήματος, επικοινωνία - ενημέρωση, έρευνα – συμπλήρωση γνώσης, κοκ). Μία τέτοια ενιαία τυποποιημένη προσέγγιση των κατηγοριών θα καταστήσει τα σχέδια δράσης πιο κατανοητά, ευανάγνωστα και μεταξύ τους συγκρίσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη.

- 6) **Συμμετοχική εφαρμογή των σχεδίων δράσης:** Παρόλο που είναι θετικό ότι όλα τα σχέδια ΚΥΑ ορίζουν για την υλοποίησή τους τη συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων, η πρόβλεψη είναι γενική και κανένα από τα σχέδια δεν καθορίζει ποιοι είναι αυτοί οι φορείς ούτε και τον διαφορετικό τρόπο με τον οποίο ο κάθε εμπλεκόμενος θα συμβάλει στην υλοποίησή τους, καθώς δεν αναφέρονται συγκριμένα ούτε στην αναλυτική ούτε και στην κωδικοποιημένη παρουσίαση των μέτρων εφαρμογής. Από την ανάγνωση των μελετών / σχεδίων δράσης, επίσης προκύπτει διαφοροποίηση ως προς την παρουσίαση και περιγραφή της εμπλοκής διαφορετικών υπηρεσιών και φορέων στη διατήρηση του εκάστοτε είδους ή οικοτόπου, με αποτέλεσμα να μην προκύπτει με σαφήνεια ποιοι είναι οι εμπλεκόμενοι φορείς σε όλα τα σχέδια δράσης.

Προτείνεται είτε να προστεθεί στα σχέδια ΚΥΑ αναλυτικός κατάλογος των εμπλεκόμενων φορέων είτε να υπάρχει ρητή αναφορά στη σχετική ενότητα των μελετών/σχεδίων δράσης. Αν επιλεγεί η δεύτερη εναλλακτική πρόταση, τότε τα σχέδια δράσης θα πρέπει να προσαρμοστούν ανάλογα ώστε να παρουσιάζουν με ενιαίο τρόπο τους εμπλεκόμενους φορείς. Μία τέτοια αναλυτική παρουσίαση θα διευκολύνει την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της υλοποίησης του εκάστοτε σχεδίου δράσης.